دَ رنگونو پَیوندونه

Ketabton.com

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خورولو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب نوم	د رنګونو پیوندونه
برخې	ځلور (دربیزې، رباعیانې، لنډې نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET

پښتو ډاټ نېټ

http://www.pukhto.net

Estb. 2010

ټون

دَ هغه ربنا په نوم چې دَ تنګۍ ، استحصال ، محرومۍ ، بدمرغۍ او بدرنګۍ توري شپې ته کلهٔ ور په سر کړي

دَ هغه رنګونو په نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ، جوړې ، سوکالۍ ، سيالۍ او ذوق سامان پېدا کړي

شيرين يار يوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خیال بل مشالونه

نورالامین یوسفزے

دَ فن په دنیا کښې دَ روایت نه تر جدیدیت سفر او په دغه سفر کښې دَ پرون (ماضیت)، نن (حالیت)، او سبا (مستقبل) زنځیر جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند یو نامیاتي حقیقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نوراړخونه هم دي چې یو ته پوهان شعري جمالیات او بل ته فکري او جذباتي معنویت وائي. دَ شعري جمالیاتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنیک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روایت او وجودي ځاندره هم شامل دي او په فکري جذباتي معنویت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خیالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي. دَ روایت نه تر جدیدیت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنیاد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکے دَ حال په لار وکله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخلیق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئینه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به اړو مرو لري او زما په خیال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نیشته. هر ساهو فنکار دَ روایت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روایت په سپورۍ دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخلیقي توان روحاني وجدان په زور خپل تخلیقي سفر دَ روایت په غېږ او سایه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نه لري خو دَ روایت په سپورۍ پرلت وهل او هر څه ته ښه وئېل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخلیق کول تخلیقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې یوه بله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخلیق کار خپل تخلیقي انفرادیت او هنري ځانګړتیا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وینا مطلب دا دے چې نه خو یو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روایت پرستۍ قائل وي چې ګوندې پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رویه هم منفي او غېر تخلیقي رویه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندې پرون او روایت ټول په ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رویه هم تخریبي رویه ده. لاره چرته مینځ کښې ده. دَ پرون ساهو روایات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ يو مثبت عمل او مثبته رويه ده او زهٔ چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه ټوله خبره، دغه ټولو حقيقتونو او ټولو نزاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتو پښتونولۍ، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زميني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالياتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخيلاتي بنياد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دَوْر نمائنده تخليق کاروئيلے شو او ځکه زهٔ دا هم وايم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نهٔ دي بلکې دَ يو تعليم يافته، زيرک، جهانديده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خيال بل مشالونه دي چې په رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي دا دريمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کهٔ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بيا ضروري ګنم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وُکړم.

زهٔ شيرين يار يوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرين زاده ايسفزے په شنه شونډه زلمي وُو، او س چې زهٔ دَ دې پروني زلمي او نني نيمګال په دريمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نهٔ دے، يو استاذ شاعر او اديب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وايم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نهٔ وائي (ليکي)، دَ شعر په فن، ژبه و بيان بيا په بديع او علم تقطيع ئې هم لاس بر دے، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې په ساختياتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ څو ډېرو لويو لويو او مقبولو شاعرانو نه زيات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظرياتي بنياد هم ښهٔ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به يو وارې بيا دا او وايم چې دَ خپل قام او خپلو رواياتو سره ئې بې کچه مينه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مينه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نهٔ ده پرېښې ځکه چې تنقيدي شعور او عمراني بنيادونه ئې هم پاخهٔ دي. دَ هر څهٔ ښهٔ دي په ځای ئې دَ څهٔ ښهٔ دي او څهٔ خراب دي، څهٔ پکار دي او څهٔ نا، په فارموله دَ يو زيرک انسان په حيث ښهٔ رسېدلے دے او دَ يو تخليق کار په حېث ئې په شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فريبونه ورته ښهٔ معلوم دي. دَ تېرو څلوېښتو کالو په هيجاني دور کښې دَ تخليق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزیې توان ئې هم لري، ځکه نو په دغه پوهه، زیرک او روښان فکره نظریاتي قلمکار خبره کول ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زیاتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه یو ښۀ فعال سیاسي ورکر هم دے او نن سبا په سوشل میډیا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زیار ئې په پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک په اړوند ډېر ګټور او دَ ستائینې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو په هغې ئې لیکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامین یوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما په خیال ئې دا دعوه سل په سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صیاد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نۀ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ے دا اشنا یاد دَ قفس ورمات کړو
بلبلتونه دزې دي په کور کښې وُشوي

او ځکه زمونږ شاعر هم په دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ے دا زۀ چُوز چې خدای هما کړم
بیا وُ ما ته لوړ پرواز څۀ
دې نظر، پنجو او پَر ته
کوم باتور او کټه باز څۀ

دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي فن او نظریه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو سترو ستائیلې او واضحه کړې دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغۀ دَ فن جمالیاتي او فکري دواړه بنیادونه ښۀ پاخۀ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتنون رومانس خواږۀ هم. خو په دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چیلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نۀ دے اړولے او دغه شان ئې دَ یو ساهو فنکار او قلمکار وظیفه هم په غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صېب دَ هغۀ په حقله وائي چې دا زلمے ما لیدلے نۀ دے خو دَ دۀ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے یو ترقي پسند، نظریاتي تخلیق کار دے او هسې په هوا کښې ئې تخلیق نۀ دے کړے، دَ تخلیق په ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسیک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخلیقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې په ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه په دريمه مجموعه يو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتيجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنياد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاويې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوي نوي تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ په دې کتاب کښې په رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بيا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم سره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم وُکړم چې دغه صنف (دريېزه) زمونږ شاعر په حقيقت کښې دَ زړهٔ په زور او مينه تخليق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ په خلاص مټ جوړ کړے دے.

دريېزه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو رېښو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو په دې حقله به دومره اووايم چې کله دَ ښاغلي اسماعيل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا ليکلي وو چې دَ اسماعيل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائيکوز په نوم کوم درې مصريزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سبلابونو دَ څهٔ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، همسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بيا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے. زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخليقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ يو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړيوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په يخ سېورې به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخليق کول او وئيل. دغه اکثر درېزې وې لکه دا چې دي.

وه سپينې سپوږمۍ!
(۱) ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما وړور درپسې ګرځي، لکه غشے ليندګۍ

بې پښو ازمرے راغے
(۲) بې لومه ګډه ئې يوړه
يو ړوند پرې اواز وُکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شيرين يار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شيرين يار وړے دے.

په تېرو څلوېښتو کالو کښې چې په پښتون وطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخليق شوے دے، دَ قنوطيت او ماضي پرستۍ توک څادر پرې خوړ دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزيشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ په هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتهـ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، په ماضي کښې هم هر څۀ ښۀ نۀ وو، ډېر خېزونه بدلوَل پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا په لور ورو ورو په مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه په شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته ؤختلو او په دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک په لاس دې سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ په خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ "ما په ما وژني" پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کۀ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بربنډ رانړولي دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشر غوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لۀ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون په فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو بېخي نۀ معاف کوي خو دا نن چې څۀ کېږي، څوک رانه امریکنیان جوړوي نو څوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانۀ لیکوال دا هر څۀویني او ګوري او زړۀ ئې پرې ویني ویني او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانۀ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې په طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب په حقیقت کښې په طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ په خاوره کومې رویې پېدا کړي ده، په بنیادي توګه ئې مونږ په دربو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څۀ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څۀ کړي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا په تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن په لار دَ سبا په لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا په لور دَ نن په لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه
دَ خپل ازاد وطن بــــېرغ مې پهٔ لاس
ستورو سـپوږمۍ نه هم پهٔ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبــیر ؤباســئ

دَ پښتون پهٔ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښهٔ پهٔ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سـره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو بـاندې وروک مئېن دے خو دغه لورته ئې رویه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټیمسټ) رویه تنقیدي او تر څهٔ حده مزاحمتي ده خو فکرئې عمراني بنیادونه هم لري. تهذیبي هم او فني هم، کهٔ خبـره ئې دَ درېئزو پېل کړونو دغه درېئزې دَ دغه فکري بـنیادونو سـره سـره دَ روزمرې او محاورې بـلها خوارهٔ هم لري، دَ طنزو مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي اودَ متلونو برمحـل اسـتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارهٔ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پهٔ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذیبي نرګسیت نهٔ ئې ترډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقیدۍ پهٔ لار پهٔ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پهٔ ثبوت کښې ئې څو درېئزې وړاندې کوم نو بیا بـه غزل، رباعي او نظم لورته ځو.

ـه
سـترګې مې دواړه ډکې ډکې شـولې
ماښام دے، ناست یمه دَ سین پهٔ غاړه
دَ زلفـو یـــاد پــهٔ زړهٔ راورېــدهٔ

ـه
خلکو اسمان کښې سـیارې ؤنیوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

ـه
دَ ځان او مال دَ حــــفاظت پهٔ خاطر
لاړم تانې څخه مې کور واخســـتهٔ
ایله بـــاران نه پرنالې لاندې شــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـــــیلتون ته وایه، څه خپل کار دې کوه
مونږه یو بـــل وته بـــه بـــیا ؤګرځو
او بــــهٔ پهٔ ډانګ بـــاندې بـــیلېږې کله

نـــن هغـــه ښکلـــې او هوښیـــارې جینـــۍ
"خبر" چې فقـــــیر ته ورکوو، وئېل ئې:
"ځان پهٔ نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بـــریت او شـــمله مې پهٔ خاطر نهٔ نیسي
حســـــن پهٔ خپله یو طاقـــــت دے، منه!
دَ زور آور او بـــــــــــهٔ پهٔ لوړه خېژي

تیارې څهٔ داســــې رنګله ګورې شـــــولې
چاته تر څنګ خپله ســـــایه نهٔ ښکاري
غلو خو هم داســــې شـــپه لهٔ خدایه غوښته

عقـــــل شـــعور ســـــره مو ډېر ژې کړې
دَ وخت او بـــــخت ســـــره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان ســــــره پخه دشـــــمني

پهٔ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقـــــــات
نهٔ کا تو ښه انبــــــــــار دَ رزق او مال
مګر ســـــپوا لهٔ یو مېږي او انســـــان

د وخـــت پـــهٔ دوړو هـــر څـــهٔ خړ نـــهٔ دي لا
تابـــــانه مخ پښتنې جونه شـــــته دے
ســـپوږمۍ دې ځان وته غاوره نهٔ شــــي

د ازادۍ، میـــنــــې او امـــــن وطـــن
مقـــتل مقـــتل زندان زندان شـــو راته
خدایه! څهٔ ؤشـــو او لا څهٔ بــــه کېږي

دَ شـــب پرســــتو نه کو څه خطا ده
تورابـــــان ګرځي، چرته ســـــر پټوي
دَ سبـــــا ســـــتورے پهٔ افق ؤځلید

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښهٔ لیکي، دَ غزل پهٔ فن ئې موتې کلک دے، دَ کثرت مطالعې لهٔ کبله ئې پهٔ ستائل دَ کلاسیک سپورے زیات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسیږي، دَ خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شیدا ښهٔ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خواږهٔ ئې پهٔ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائیمشن) زمونږ دَ کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پهٔ زوړ جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پهٔ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغهٔ پهٔ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دربیزو او رباعیانو پهٔ مقابله کښې ډیر کم دي او دې نه ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پهٔ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ـه	هغه یار څو جفاکار دے، خو پښتون دے
	چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا ؤدریږي

ـه	پهٔ خاطر د اغیارانو اخګر پریوځت
	چې پهٔ ما د یار د مینې نظر پریوځت
	کمتري او عاجزي مې هومره زور کښې
	دَانا او د غرور هغه غر پریوځت

ـه	مړاوې ستر ګې بلا مړې کا
	خون آشامې لا مړې کا

	هر ارمان نه مې سر پرې کا
	ځه! اوس جوړې منارې کا

ـه	ماته دې یادونه زور ګیري ښائي
	کورته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

	پام ګورے لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لویږي
	توی او ښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه ستړګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـه لویه ورشـو دَ پښتنو کۀ بـې بـهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټیکرې، ګړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلې دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا بـه زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

ـه ماته ئې وعده ښه ده
نوې بـهانه ښه ده

خدایه! مازیګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شیرین یار نظم کښې خارجي او داخل دنیا او نني واقعات، قام ته راپېښې ستونزې پۀ ښۀ ډول بیان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روایتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محمود مخفي ئې رده ابښودې ده او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال ته رسولے دے یو مضبوط روایت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تر یو حده ځانګړے انداز او اسلوب ورکړے دے. پۀ لنډو او ساده ټکو کښې ډېر څۀ وئېل دَ غزل خاصا ده خو شیرین یار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخلیت بخرې او درد څرېکې هم لري، لکه دَ تندرونو پۀ شپه "جرات" "څو چې وینم" وغېره.

"اے نجیبه! اے شهیده!" نومې نظم خپل لوستونکے هم دَ شاعر پۀ نظریه ژوند او هم نظریه فن پوهه کوي او هم ئې پۀ دې حقیقت رسوي چې زمونږ شاعر څومره پۀ لږو او ساده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خیال دَ نظم پۀ چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ــه

دَ پښتـــــون دَ چمـــن ګلـــه!	دَ دښمن دَ ســــترګو خاره!
ســـرداری درنه لوګے شـــه	دَ وطن دَ ســـر دســـتاره!
نۀ ډیوه شـــته چې کړم بـــلـه	نۀ ګلان شـته چي ګېډۍ کړم
دا څـو اوښکي پښتني دي	دَ تا روح ته بـــه ډالۍ کړم
ملامت درته تپول قــام دے	دَ تا روح ته مې ســـلام دے
اے نجیبـــه اے شـــهیده	دَ تا روح ته مې ســـلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسولو وړ دے، وائي

ــه

خو کۀ ســترګې کړمه پټې
او زۀ نـۀ ګورم یو لـور تـه
یا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر یو شـور ته
دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبـــه هم اوده شـــي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بیا هم هوش پسې چپه شي
خو دَ روح سـره بـه څۀ کړم
هغـه لار او چـار راښایـه
کنه! دلته اوس بـې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ په نوم قطعې او نیمګړي غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کۀ پۀ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پۀ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعۍ داسې لیکي.

ــه

راشــه! ښېګړه دَ وني ګوره
خپل ځان پۀ نمر کا، بل کا تر سیوره
پۀ سنګ ئې وولـه، میوه درواچوي
خصلت لۀ وني، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پۀ چوکاټ کښـې لیکلي دي او دَ خپل فکر ښکلا ګاني ئې دَ فن پۀ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه سترګه ښۀ پۀ خلاص مټ کړې ده، البته پۀ څنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پۀ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او دَ هر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پۀ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے۔

لکه چې وائي؎

؎ بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

؎ وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پۀ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

؎ چې کله غوړ یې، دنیا راز غلي
خو چې لړ سپور شې، ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

؎ پۀ ژړا ژاړي، پۀ ویر ماموردے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدوردے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کۀ رنځور دے

داوو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پۀ حقله خیالونه. دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلاګانې وې او دي. څوک چې پۀ خپله هم دَ ژوند پۀ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، څوک چې ژوند پۀ دې لړ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے. مایوسي او ستړیا چې دَ چا پۀ کتاب کښې وجود نۀ لري. څو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پۀ خپله پا څېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پۀ دغه رڼا لاره ښۀ پۀ ډاډه زړۀ روان دے۔

دَ شیرین یار دَ ښۀ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پېوندونه

شیرین یار یوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربيزې، رباعياني، خاص ډول لنډ نظمونه او څو غزلونه دي. دا واړه تخليق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسی) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې په چاربېته يو کتاب ګوتے (تحقيقي مقاله) هم ليکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافيه، رديف، بحر، وزن او رواني ليکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

دَ رنګونو پېوندونه دَ کتابت او ډيزائن ګران کار ښاغلي خيام يوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخليق کاغذ ته سپارلے، بيا مې ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خيام يوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اي ميل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغۀ کمپوز کړے او بيائې ماته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بيا لېږلے او هغۀ ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بيا دَ ليکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څۀ پته نۀ لګي.

خيام يوسفزے دَ يو ښۀ کشر او منونکي په حيث شا مدام دَ زده کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنيا ګټ ګټ ته دَ پښتو ليکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګيا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل ميډيا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو ليکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځنې پښتانۀ چې دَ پښتو دَ ليک لوست نه نااشنا وُو، هغو هم دَ پښتو ليک لوست زده کړو او ډېر ځنې اوس پښتو کښې خپل تخليقونه هم وړاندې کوي. تخليق، تنقيد او تحقيق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې ؤشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو ليکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه ؤشوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شونو ما خپل کردار ادا کړے. زۀ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو ويار کوم چې هرچرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئېن ملګرو کښې يو رانه دَ نظم غوښتنه ؤکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر ليکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې يو صنف کښې طبع ازمائي ؤشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نهٔ شو کؤلے نو چې هغه ته هم ځای پهٔ لاس راشي. دغه وخت ماته دربیزه او رباعي پهٔ نظر کښې راغلل خو دربیزه مې زیاته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پهٔ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پهٔ دغه اړه به هم خبرې کؤم خو ډلته به دربیزه باندې پوره خبره کؤم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائېکو وائي چې یوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پهٔ هائېکو کؤم چې دا څهٔ شے دے؟ هائېکو دَ جاپانی ژبې شعري صنف دے چې پهٔ اصل کښې دَ جاپانی ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے یا ساز کړے شوے یو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئېل. دغه هوکو بر خې ته دَ بیل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصیدې دَ تشبیب نه راجدا کړے شو او یو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بیا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پهٔ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا یوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پهٔ رنګ کوم شعري صنف نهٔ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. که چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بیا هلته دَ غزل هډو ضرورت نهٔ وو. خو چې مونږه هائېکو ته ؤګورو نو دَ دې معامله جدا ده، یوه دا چې هائېکو پهٔ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سېلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پهٔ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائېکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعیز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه　ــ　دَ ګلو ځانګه
ځکه ځنګېږي هسې
دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعیل ګوهر صیب پهٔ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظمونه (دربیزې) وړاندې کړې دي چې دَ یوولس سېلابونو یو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پهٔ بنیاد ئې ورله نوم "هائېکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بیا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقلید ؤکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائېکو لیکل یو سم کار ؤبالهٔ. دغه یوه لویه غلطي وه او ده، دا کله هم هائېکو نظم نهٔ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظم دے چې ما ورته نوم "دربیزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پهٔ تاریخ کښې (دَ جنګي غږونو پهٔ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ یوسفزو مشرانو دا وېنا.

لکه یې نو داسې وُونه　　لاس ترلي خدای درکړي
اوس مو وژنه لکه پسُونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېٖ مصرعو دي يعنې درېيزې وي لکه:

تور ه تو ته! مات دي شه ښاخونه
زۀ درختے نۀ شم
او هرچا د رکښې جوړ کړي دي تالونه

"بابُو لالې" هم پۀ درې مصرعو کښې دي . يعنې دا هم درېيزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو د روستلے
چې نامتو پۀ کندهار دے

دَ دغه نه زياتې نورې هم بلها بېلګې پۀ لاس راځي خو دَ دغه سره دا يادونه هم ضروري ګڼم چې دَ ايران او افغانستان پۀ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پۀ حواله دَ پوهانو اندازه دا ده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پۀ هغې هم دَ خبره دا درېيزه ليک ده.

نۀ اړيکے يم
نۀ دروغژن يم
نۀ زورکړے يم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "درېيزه" دَ پښتو ژبې قديمي نظم دے. دَ هغه نورو بېلګونه داسې ښکارې چې درېيزه دَ جنګ يا ښادۍ يعنې مهم لۀ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پۀ حواله به دا خبره وکړم چې دَ يو هومره سېلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې يو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه يا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر يوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او يا وزن پۀ حواله بدله وي. دغه نه پۀ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافيه او رديف) هم شته، او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دريمه مصرعه هم قافيه وي.

دا خبره ما دَ ټولو درېيزو پۀ حواله وکړه چې پکښې اولسي درېيزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خيال لازم وساتي، نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سېلابونو برابر مصرعې (درې واړه) تړي او قافيه رديف راوړي او کۀ نا.

دا وخت ما خپله هم پۀ يوولس سېلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر ليکلې دي او دَ ټولو وزن څلورم دے يعنې هره مصرعه کښې هر څلور سېلابه سېټ کښې څلورم سېلاب دروند دے. اسماعيل ګوهر صېب او دَ هغۀ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه يوولس سېلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربیزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سپټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سپټ نیمګړے راتلے شي، پۀ عربی، فارسی او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده. دَ عربی، فارسی او اردو ژبو دَ عروضو پۀ قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن پۀ زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.
هرڅو کۀ دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربی ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي. داسې لفظونه مونږ لټولے او مقررولے شو خو دَ سپټ دا طریقه ډېره اسانه ده.
دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" راروان دے. پۀ دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره وُوایم چې دَ پښتو او عربی وزن او بحر محض پۀ دغه سپټونو او لفظونو سره بیل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربی ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ پۀ نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربی و فارسی دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ ؤ وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو پۀ بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) پۀ بنیاد وي)
لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن

رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن

کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن

متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن

اوس دا ؤګورئ

مضارع - مفاعیلن + فاعلاتن + مفاعیلن + فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريع:- مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن:- مفاعيلن+فاعلن+مفاعيلن

ليکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سېټ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سېټ راځي. که دا سېټ مونږ "مفاعيلن" واخلو نو ټول پوره سېټونه به مفاعيلن راځي. آخري نيمګړے سېټ به مفاعيل يا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نهٔ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پهٔ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پينځهٔ سپلابونو سېټونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نهٔ شي تللے. وړومبے سېټ چې دَ څومره سپلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. که چرې مصرعه دَ طاق يا دَ لس او څوارلس سپلابونو وي نو بيا دا ده چې آخري سېټ به نيمګړے کېږي. دغه کم سپلاب درونډ او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پهٔ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن ////+

دوېم وزن ////+

درېم وزن ////+

څلورم وزن ////+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلابونو مصرعې)

وړومبے وزن //// + //// + //// + ////

دوېم وزن //// + //// + //// + ////

درېم وزن //// + //// + //// + ////

څلورم وزن //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه

////+////+//// = ۱۲

////+////+//// = ۱۲

//+////+///+//// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بېلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دربیزو په شعري مسئله څو خبرې کوُم. پښتو کښې ټپه هم یو قدیمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، یوه مصرعه دَ ۹ سپلابونو او بله دَ ۱۳ سپلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي یعنې هر څلور سپلابه سپېټ کښې څلورم سپلاب دروند وي او تقطیع ئې څه داسې ده.

۹ = /+//// + ////

۱۳ = / + ////+//// + ////

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافي او تکرار له سوبه یو دَ قافیې یا ردیف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په ټپو کښې ښه پوره پوره شعریت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئیلے شي کنې دَ شعریت یو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافیه ردیف راوړے شي یا لږ ډېر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکولے شي. بازار کښې دَ "کانو" په نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.
خو دلته دا ګیله عبث ده ځکه چې دلته خو لا تر اوسه خلک په غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوایم چې دربیزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي یا جنګي دربیزو نه سپوا نورو دربیزو کښې پوره پوره شعریت موجود دے او دربیزه دَ پښتو خپل قدیمي نظم او شعر دے.
دغه صنف کښې دَ بیلا بیلو موضوعاتو یو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بیلا بیل رنګونو دَ پېوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.
په دغه کتاب کښې رباعیانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوُم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے یعنې زمونږ خپل نه دے خو ځېنې ملګري اوس دې ته څلوریزه وائي او ځېنې خلک په څلوریزه، رباعي او قطعه کښې فرق نه شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو په یو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طریقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمینو هم کومې رباعیانې لیکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو په قاعده یا طریقه لیکلې دي او دَ هغې تقطیع هم په هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نه خوري، په دغو کښې یوه رباعي چې دَ لس سپلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دربمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سپلاب زیاتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سپلا بونو رباعیانې لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه له دَ پینځه سپلا بونو سبېټ تا کلے دے. وزن به هم هغه ځلورموي ځکه چې پښتو کښې سبېټ کۀ دَ درې سپلا بونو شي. کۀ دَ ځلورو او کۀ دَ پینځه سپلا بونو شي خو دروند سپلاب دَ ځلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نۀ شي تللے.

تقطیع ئې څۀ داسې ده.

۱۰ = ///// + /////
سَبېټ ۱ + سَبېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نۀ دے مونږ او زۀ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعۍ دَ پاره مخصوص ښۀ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نۀ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله پۀ دومره ؤوایم چې دغه زوږ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او پۀ داسې انداز هم چې چاته به او پره نۀ لګي. قطعه پۀ پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص او ښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر کۀ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ ځلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ ځلورو مصرعو نۀ وي. قطعه دَ غزل پۀ انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. ځلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئیلے شو.

خو چې نوم ځلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څۀ شاعرانو دغه څۀ دربېزو پۀ ډول لیکلې خو مصرعې ځلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم لیکلي دي)

تۀ دَ خوبونو ښاپېرۍ یې، ځکه
ما درته ټول عمر شو ګیر کړے دے
اوس مې پۀ دې خبره پوخ یقین دے
ستا به پۀ خیال کښې هم راغلے نۀ یم (محب مشواني)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه ځلوریزو دَ رباعۍ او بیا خاص دَ قطعې سره څۀ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ ځلورو مصرعو وي، اوله، دوېمه او ځلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټې کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ ځلورو مصرعو به نۀ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پير خو ببخي ښكاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هډو د وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بيا ځانله تعريف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نه لري او دَ قافيو حالت ئې هم بيان شو خو دلته دَ څلوريزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا كوي او هغه دا سې چې دا څلور واړه مصرعې دَ دريېزو په شان دَ قافيه او رديف نه ببخي ازادې وي (خو دَ وزن او سپلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځكه دغه ته هم رباعي يا قطعه وئېل مناسب نه دي او هم دغه څلوريزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ. څخه يو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه كتاب كښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره كولو ته حاجت نيشته خو دَ دغه نظمونو په حـوالـه بـه دا ؤوايم چې دغه ډول نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښكې مشالونه" كښې هم وركړي دي او دلته دغه كتاب كښې هم خو چرې پرې خبره نه ده راغلې. اوس به دومره ؤوايم چې دغه ته دې غور ؤكړے شي، دې نظمونو كښې دَ داخل او خارج دواړه ډوله دَ اظهار يو ښۀ ځاى موجود دے. او دَ اوس په لنډ تنګ وخت كښې دَ كتنې قابـل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پكښې ډېر كار كېدے شي. دا څو خبـرې ما ضروري ګڼلې نو ځكه مې ؤكړې، نور هرڅۀ په لوستونكو پرېږدم.

په درناوي

شيرين يار يوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

دريېزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيئزي

شيشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نوُره سحر
وايه! چې ؤخاندُو، کۀ ؤژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پۀ خاطر
لاړم ! تهانې ته خخه مې کور واخِستۀ
ايله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سيارې ؤنيوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

هغهٔ وې: ځکه مې وادهٔ ؤنهٔ کړو
کلي کښې طبعې پورې ښځه نهٔ وه
"چې لاس ؤنهٔ رسي مېوه تروه شي"

بېلتون ته وايه څه! خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وته به بيا ؤ ګرځو
"او به په ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خَبر" چې فقير ته ورکوهٔ وئېل ئې:
"ځان په نېستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅي

بـربـټ او شـمـله مې پهٔ خاطـر نهٔ نیسـي
حُـسـن پهٔ خپله یـو طاقـت دے منه!
"دَ زورآور او بـهٔ پهٔ لـوړه خبـڅي"

ماوي: لهٔ تا مې مال و سـر شـه قربـان
لېلا! زما پهٔ خوب او خیال کښې تهٔ یې
وې ئې: سـړي دَ شـپې ربښتیـا نهٔ وائي

بُلبـل کهٔ نیَت دَ لـوی الـوت کړے دے
بـورا هم بـل وطن ته کـډه تـړي
ګلـو تـهٔ وپی. والا برقـعې واغـوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

زما غانټول ، زما رَېدي چې نِشته
پولو ، پټو ته دَ کتو څۀ پاتې
خدايه! دَ زهرو دا اتې ورانې کړې

نن ئې دَ زلفو خړې خنګ جوړه وه
دَ مشاطې هُنر تمام وو پرېنه
څکه پۀ ویخه اوس خوبونه وینم

زما دَ خیال او دَ هُنر بُلندي
دَ چا تکونو باندې هېڅ هم نۀ شي
"آسمان پۀ کتو کۀ څوک وولي، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

تياري څۀ دا سې رنګله ګورې شؤلې
چاته تر څنګ خپله سايه نۀ ښکارې
"غلو خو هم دا سې شپه لۀ خدايه غوښته"

عقل شعور سره مو ډزې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمني

دَ سيند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رڼې اوښکې ورکړې
دَ وطن ښکلې دې تارې وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

پۀ ما دې اوردَ مینې پورې کړلو
لا اوس پوکي دَ اسوېلو ورکوې
دا تۀ نو هم خو څۀ دَ کاڼي نۀ ئې

دَ اصل ۀ نسل نه اِنکار ؤنۀ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مۀ تړه
"رڼې اوبۀ چاټې کښې نۀ شاربي څوک"

زیست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتۀ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نۀ کا
دَ حسرت مړي بې کفَنه پراتۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ماته صحرا ښکاري نن يو ګُل دَ لاله
د ہر زړه غوني شان لۀ سوخته ؤوې
"موسم هُم يار دے اوس دَ غورځ لستوني"

زړۀ کۀ دې هر څو مره هُم لوی دے ګُله
خيال او نظر دې هُم لنډ پارے نۀ دے
خو! "يو څادر ښکاري دوه بربنډ نۀ راځي"

نن چې زما ورو زما دَ وادۀ
البم کاتۀ او ځانځې ؤنۀ ليدۀ
وې ئې: نو مونږ سره مو ورانه وه څۀ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

لهٔ ساره خُويه دې نور څهٔ ؤوايم
لهٔ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کهٔ تو دېږې چرې

ما ورته وې: پُوندې دې ؤچاودلې
مخ دې چاپېره تېر سرې ؤنيول
وې ئې: نېستي ، هستي دې لړې سره

ما ورته وې: خداې دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کور پهٔ "بَنه" به راشي
هغه پهٔ بنار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زما په خپلو رنړو اوښکو قسم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار که ئې په خپله کښې

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وهې
خو خپل کاله ته دې لمبې راولې
"دَ خپله ځانه خو څوک نۀ سېزي ځان"

اوس که په کلي کښې دې خوښ نۀ وي څوک
پر پرده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې" ښۀ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

نن راته ښکلـــي ډکـــه لار کښې ؤوې
راځه ! چــې ستــرګې ســره ؤجنګـــُوو
"روشـــن خيالي" ده هېڅ پـــروا مهٔ کـــوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمـــام دَ ګـــرد اولس ؤنـــغردې
دَ حـــرص نَس بـه دې لا نـــور اوږے شـــي

يـــا بـــه زمـــا دَ لُغت عِلـم کـــم وي
يـــا خـــو لفظـــونه به مانـــې بدلـوي
پهٔ "آزادۍ" او "ســاتون" پوهه نهٔ شـــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

دَ اوښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله يورو تمام
باچا کچکول باندې پَترې ؤوهل

نن هغه ښکلې، بې آسرې فقيره
خونَړې سپې چې بده ؤچيچله
ناظم وئېل: خبر دے دا "فرېښلې" ؤشُو

رېباره! ستا دَ متازې نَه شُو خلاص
ستا دَ تېکې نه ډک روزګار ختم شو
مينه خولاړه پۀ هوا باندې شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

زما کۀ اوښکې ملغلرې وې هُم
مغرور اشنا پرې لاړ، شو تېر دَ پاسه
خدای دې دَ چا پۀ ښېو کښې توی نۀ کا څوک

پۀ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نۀ کا تونبه انبار دَ رزق او مال
مګر سپوا لۀ یو مېږي او انسان

دا دَ جنت دَ باغېچې ګُلونه
پۀ کوم ډ پېران مې پېرزو کړې کله
پۀ کاغذونو باندې اور پورې شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سوداګانې کېږي
اوس پۀ خپل سورې هم باور مۀ لره

دا هواګانې چې حالونه وائي
دَ آسمان ستورې هم عکسونه اخلي
ماشومه مينه به اوس څنګ پتهُوُ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼزي

دَ مینې تـار چې مې لا پـوخ نهٔ وو سـم
خپلو نازونـو لـه دې تـال واچـوهٔ
نو اوس جـوتې لړې پهٔ خیـال ورکـوه

هغهٔ وې: دومـره خشـمناک یمه چې
"هلهٔ و پهٔ پـوزه بـاندې مچ نهٔ پرېـږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پهٔ چا

مـا وې: پـولـس ماما! دا ډزې دَ څـهٔ؟
"جوړې، پهٔ کلي کنبې جګـړه ؤشـوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شـوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

وې ئې: مُلا يم خوسخي هُم يمه
اولس، پولس په دسترخوان مې ګوره
ما وې: نو دا څهٔ ستا دَ ګوره راځي

زما ککئ آخلي اوس عکس اپُوته
يا کهٔ نظام دَ تول فطرت بدل شو
کاغي په پنجو کښې شهباز يوړو..!

دَ وخت په دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پُښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوره نهٔ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دړېیزې

پۀ جار بـه ؤوایم خپل راز دَ مینې
دَ حـق پۀ تـور بانديې وژلے شۀ یم
پر ېـږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستـو نه کـو څه خطا ده
تورابـان ګرځي چـرته سر پټـوي
دَ سبا ستـورے پۀ اُفـق ؤځلېد

ما دي پۀ سـترګو کښې یو چاته کتل
زۀ پۀ تـول حال دَ دې اسیر خبر شـوم
اوس خو عکسـونه هُم حـالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ آزادۍ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ وُشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے او رراوړے

خدايه ! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

مُشک مې پۀ دراو پۀ دیوار ؤشیندل
لاره ، کوځه مې کړه ترمکه پۀ اوښکو
خو یار مې سور شو لاړ پۀ اس دَ هوا

دَ سپینې خُلې دَ سرو لبانو پۀ نوم
"ما پۀ سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدایه ! دا خوب مې بې تعبیره نۀ کړې

دَ ځیګر وینه چې مې ؤسپزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک پۀ ډیوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ اجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو ژړونو کښې ساه راولَم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور تهٔ دَ يادونو کتل
ژړۀ ته مې خيال دَ هر تدبير عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژنې ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګيه! ؤلې لاس او پښې دې رپې؟
مونږه اوس هاغه پُښتانۀ خو نۀ يُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅې

خپله قصاب او دَ مورې څۀ باور ؟
خپله په ځان دَ دې مرګې څۀ پته!
ځکه چرې دَ لاندې ساه اخلمه

اجَله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمه
تۀ چې مې ؤوژنې ؛ زۀلا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شړې مې څۀ لړه خیرئنه شوله
چې دې بیا سترګې داسې سپینې کړلې
دَ دُنیا رنګ مې ایله اوس ؤلیدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې پۀ لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم پۀ بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبیر ؤباسئ

چې خبر نۀ یې پۀ تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې پۀ راتلونکي سبا
دَ نن پوهنې خونا پوهه کړې لا

تۀ چې بازونه پۀ قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بیا دَ کارغانو "بدمعاشۍ" مۀ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ما وې: دا زلفې دې وي سپورې اکثر
څرې کښې هغسې ګلان نۀ ټومبې
وې ئې: اوس کلې ته سپرلې نۀ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لړ دَ تخت ځای ته شه
وې ئې؛ نو تاسو خوشۀ هم ؤخوځئ

دا لوی آسمان پرې تنګېدلے خو، نه
دَ زړۀ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کۀ یو، دوه، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

ستـړګـې مـې دواړه ډکـې ډکـې شـوُلـې
دَ زلفـــــــــو یاد پۀ زړۀ راؤوربـــدۀ
مابنـــــام دے ناست یمه دَ سـیند پۀ غــاړه

آســــمـــان دے ډک له ښو ښو بــرخـــو منم
خـــو لوی مـرام لره بــه لوی جـــوړېږي
"ؤري دې دَ بـــــام دَ ګیـــا خـــوب نۀ ویـنـــي"

زۀ دَ سپـــــرلي پۀ آب وتاب څۀ کـــــؤم
زۀ دَ ورشـــــــو آب و ګیـــــا ژاړمه
دَ شپـونکي ځای خـــو خړاره نۀ شي نیـوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيېزې

نن چې پۀ لار کښې مخامخ راغے يار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړۀ حال ؤوايه
سترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد پۀ مېخانه کښې ؤليد
پۀ خپلو سترګو مې يقين نۀ راتلو
ساقې وې: پوه نۀ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خوري دَ رخسارو پۀ سر
سترګې ئې سرې ، بانه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې څوْلې غوټۍ مې څۀ په هیر لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وينځې شولې

مُتې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیځي

څوک ئې لۀ ځانه پـــرېکـــوي چرې نه
البـــــته څُـــورِ مُتِه پۀ غـــاړه کـړي لا
زۀ چې رنځور شـــــــومنو تا پرېښـــــودمه

يو څوک خوشحـــاله وو چې لُور ئې وُشـــوه
ما وې: څۀ! ښه ده جهالت ختم شـــو
هغه وې: مـــړه! اوس بـــه روغه وُشـــي

زمونــــږه سیند ته یوې شپـــې له راشــــه
چـــې دَ چَـــــړونو او چَـــرو پۀ ژبــــه
واورې! چُپیا کښې دَ فطرت ســــندرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

شمع محفل ته چې رڼـــا ور بـخښي
دَ دې په ځان بـــاندې خپل څۀ تېرېږي
دغه يو سوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښـــاغلي اتلان غوارمه
مګـــر دا خـــونې هغه خـــونې نـۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خـــو بـــاز نۀ پاڅي"

راځه ! دا خپلـــې دَ هُنـــر خبـــرې
مونږه دَ وخت لوى عدالت ته پرېږدو
تـــاريخ پۀ خپله دے بې بـــاکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

کوتوال چې پوره شو او ښار ئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشګي ساتون" ؤوئېل
دَ ضرورت دَ نظريې صدۍ ده

جُمات له غُسل ئې په وينو ورکړو
خپله ئې ځانله په صُبا ؤلامبئل
چا وې "سيّد" دے دَ وخت لوی صوفي دے

خپلوي، دوستي خو دَ وجُود په قدر
هسې چَتې ګيلې مانې مهٔ کوه
پهٔ ماندګۍ کښې خو خپل سبورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ ځــــوانۍ زور کچه تــــوبــــه نۀ مني
واعظــــه ستــــا واړه کــــړان عبث دے
او بــــو ته بند دَ شکــــو نۀ تــــړي ځوک

دَ مازيګــــر شفق دَ سيند پۀ غــــاړه
او دَ چېتر "ترتر" کښــــې ټال دَ بــــوډۍ
غــــواړي زما او ستــــا دَ مينې پېــــوند

وريځې غړوسکے غړوسکے راشي پۀ نمــــر
دَ رڼــــا وړانګې تــــرېنه ځيــــره وَهي
زلفې پنډه پنډه پۀ مــــخ عبــــث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دړېيزې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيؤم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غماز نه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

آسمان کښې ګورم دَ وريځ غړو سکي ته
زما دَ يار پکښې تصوير جوړ شوے
خدايه ! اوس باد لهٔ کومې رامهٔ ولې

صبا چې راشي دَ قفس پهٔ لوري
زهٔ ترې پُښتنه دَ ګُلشن وُکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګويا نهٔ شي

چې لور پهٔ لور ورله حالُونه وايي
هغې صبا له بې تپوسه څنې
ماله پهٔ تَشه خلهٔ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيوم
دَ هغۀ ستر ګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

وادهٔ ، اختر کښې دَ رشتې پهٔ غرض
هغه پهٔ ځان چې سپين پوډر ؤمخي
تهٔ ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکې نه ځانته ګيتې غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل څادر باندې څوک مُلا نهٔ تړي

تګے دَ شکې ځل ډنډوکے ګنې
اوبۀ بکيانو وَته بېرې وايي
پهٔ سخت ساعت شي نظر کيرې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

کوځې، چنې مې بلا وکتلې
ځان مې يو چرته هم پيدا نۀ کړلو
دا تور دَ تا په سترګو پورې نۀ شي؟

دا چې لۀ ځانه ستورې اور وا خِستو
پۀ شپه دَ بر آسمان نه وُلوېدلو
دۀ ستا جبين باندې سُور ټيک ته کتل

هغه حُجرې او هغه خُونې دي خو
دَ سيالۍ سترګې پۀ چا نۀ خوَږېږي
دَ ښو ځوانانو ميانديې بُورې شولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیږي

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
کله نرګس، کله لاله ښکلؤم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

شپه ده، مېره ده، وایئم ستورو وَته
ما ته دَ یار دَ حرم لار ؤښایئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښایي سره
خو دا دَ زلفو کاغې "شي" کړه ترینه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دربانديٍ سپورے دَ اقبال کؤمه
زۀ يم هُما ، اوربے شاهين خو نۀ يم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا يو خبره مُعتبره نۀ ده
خو زۀ ګُمان خپل بدؤلے نۀ شم
خبر دے راځه! هغه زرې نوې کا

پۀ اژدهام کښې دَ خود سره رامېل
پۀ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه ورمو
دَ خيال پۀ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

دَ حد نه هُــــورته ربـــــړېدلي کۀ يُـو
چـــې دَ پُښتـــو جنډه مو هســـکه رپـي
پۀ ننګ او پت بـــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـي تنکـي پۀ ښکلا ســيال ګُلـــونه
ځي بــل دِيـــار ته آب وګِل پۀ خاطـــر
څۀ مو ســپرلے ، څۀ آبـــادي دَ وطن

زما کمے بــه دي محـــفل کښـــي وي تل
پۀ غېر غمـاز بـــه خوا پـــوره دي نۀ شـــي
دَ ټاټ پېـــوند بـــخمل کښې چرته لګـي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

پهٔ یـــو ګُلشـــن بـــه لمبـــې پـــورې نهٔ وي
ګُل او بُلبُـــل بـــه خـــوند لهٔ ژونـــده آخلـــي
کهٔ دَ بـــارودو کارخانې بنـــدې شـــوې

دَ خپل ارمـــان څلـــې ته اودرېـــدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نهٔ شوې
خپل مسیـــحا چـــاته قـــاتِل دې نهٔ شـــي

دَ پـــاړوګانـــو هُم آبـــا یمه خـــو
ستـــا پهٔ کمڅیـــّو مې قابـــو نهٔ راځـــي
پهٔ ښـــامارانـــو اُودې نهٔ چلېـــږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لۀ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګُونه پربږده چې پېښې ؤګټې

ما درته وې زلفې دې مۀ راسپړه
وږمې خوږې برې چُغل خورې وي نو
کلي پۀ کلي ږنډوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ایرې
دُرشهوار دې تر غابونو خجَل
ګُتو ته هسې تَش شوَلي اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

دَ بـــر پتـــوَر پټکـي شـمله او جـــرګه
کنـــدر حـجره دَ سـیالۍ ځۀ جـوګه کړي
چې دَ پُښتـــو خُـــونه میراته شـــؤله

پُښتنـې خوېندې ننګ او پت نه ډ کـــې
لۀ سـره تېـــرې وې دَ ورونـــو پۀ سـر
خاورې شـــه! خاورې چې وې ګرانې پۀ چا

تېـــرے ، جفا ، خَشـــم او مکـــر ، فـــرېب
پکښـــې بـه یـــو راســـره ؤنۀ منـې
یـــاره ! "خپل عیب دَ وولو مینځ وي کنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

دَ اصل ، نقل مانــــې مۀ لټـــــوه
دَ حق ، ناحق پته هم ګـــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــــار" صدۍ ده

کښــــو ته ستا چې غلے غلے کښم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ یم
دا دَ بانــــو سپاهیان دي پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُتـــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ بېـرې هلـو پرې ښنبـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوتې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

ستا دَ عزت او دَ ناموس پۀ خاطر
ما چې دَ ځان نه بنجارې جوړه کړے
خو ؤلې سترګې اوس تۀ نۀ توروې

دَ خلق پۀ واره وسائلو باندې
څو اژدران خپله سينه اچوي
ترڅو به ژوند دَ مرګ لۀ خولې شوکوُ

مونږه دَ پوهې طرفدار يُو مګر
تږګې بږګې ته خو تعليم نۀ وايُو
دارې ته واچوي آستر دَ قانون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼي

دَ چا پهٔ وَس او تدبـير نهٔ يُو ايســـار
نهٔ خو ناپوهه، نهٔ کمزوري يُو مونږ
خنډ دَ اصلاح يو تت اُميد ؤګنه

هـر استعمار خپل دلالانو بـاندي
دَلـې رنګ رنګ عنايتــونه کړي
دا ځېنې بـرخې آسـمـاني خو نهٔ دي

پهٔ بخشـشـــونـو دَ اورنګ پالـلي
پهٔ خطابـــونـو دَ فېرنګ ښاغلي
مونږ نه ناره دَ "زنده بــاد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ خـــوارۍ حــد مې تمام کړے بـانـدې
هيڅ يو اينځر بـه مې کيکر نهٔ شـي خو
کهٔ لهٔ آسـمــــــانه مې کمے رانـغـے

دَ ديـدن" خـبـر " دغـه دے وُړمه ځمـه
دَ غمازانـــو خُوْلې دې وازې اوســي
ګـدا دَ سـپــو پهٔ غَپا نهٔ جاروځـي

مدام چـې حُسـن دَ تخليق سـتـائـمه
دغه ده مدحـه دَ خالـــق دَ قــدرت
ځم حقيقـت ته دَ مجــــاز پهٔ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

حق او انصاف دَ توازن تر ډکه
پسې فطرت او بیا دَ حُسن مقام
ورستو طاقت او آخر اَمر مُطلق

یار ته زما په سترګو ؤګوره لږ
چې خپل ګُمان دې په یقین بدل شي
دَ حُسن ذوق ته به فجُور نۀ وایې

د رُشت خوبي خو ئې جوهر دے لکه
زما په ډېره ژړا اُف نۀ کوي
دَ کاڼې زړۀ په اوبو نۀ پستېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ســـترګې مې ډکې وې ما توى نهٔ کړلې
تَله ، پارســنګ ، او پېمانه چې نِشــته
دُر په صدف کښې هم بـــند پاتې نهٔ دي

ســـتا دَ بـــار خـــو نازکې دا رنګله ده
دَ خـــولَو څاڅکې پـــرې هم نهٔ شـــم کتے
دَ زړګې آه څکه قابـــو کښــې ســاتم

هغې زما دَ ديـــدن شـــــوق وَتـــه چې
نـــن دَ جمـــال دَ ذوق جنــــــون ؤيـبــل
پهٔ محبت بـانـدې بـه ويـنـا ړمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ یمه خوښ
خـو دَ ابـکـــارو دَ خندا لېـونے
آبــــاد سحـــره! دُعا ماته کـــوه

زما پهٔ خــون دومره آواره شــؤله
لـوږه ، ژؤره ئې تـــر پـــامه هېڅ ده
مخه دَ زور یـــوه بـلا نهٔ نیســـي

ښه او نا ښه بـــدې کښې نهٔ وي ګوره
بـــیا هُم چـې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ملک دَ پښتو دے ، سر پۀ ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې پۀ يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر وړانګو مې تيارې غوڅې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم ؤبر يښېدو
ستورے اوس زېړے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب پۀ خاطر
کشو زما ته سپېلنې لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ژوند بـه پۀ خوند او وقـار څۀ کوي اوس
چـې پۀ بـــازار لکه غلام ارزېـــږي
دا لوبـه جوړه کړه هم ژۇو خپله

چې فلسفه کښـې شي ناکام فلسفـي
نـو لېـونـے شـي اوتې بــوتې وايي
پۀ عامه پــوهه دې خوشحـــاله کـرځه

پۀ تصوف کښــې چې خطا شــي صوفي
نــو دَ الحـاد پۀ کـڅو وڅو ســَــر شـي
سـاده ايمـــان باندې شاكــــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعياني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بويه هغو نه

موسوم پهٔ ساده وي دَ لارې مَل کا
چې ياد پهٔ غل وي لهٔ ځانه ئې بيل کا
ډېوه دي بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پهٔ لاره سهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څمـــې دې ســـپـــورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانــــه کــړه دې کــور دے
څـــو بـــې همت ئې نـــو بـــې قـدرت ئې
ژونـــد لهٔ یو ســـا دې لهٔ بـلـــه پـــور دے

وطـــــن ته راشـــه جـــوړ مرغــزار دے
پهٔ للمــو ، دشتـــو هم اوس بــهـــار دے
چې ورته ګـــورم زړهٔ مې پســـخېـــږي
ګل خـوا ته ګل دے یـــار ســــره یـار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

زير مازيګر کښېي دَ سيند په غاړه
ساقي مُطرب وي راسره دواړه
بد پامي توله وي ښپوَ لاندې
لاس په نامه وي خوښي اولاړه

دا کروَنده چې دَ هريو ګُل کړم
پرېنه سمسور به دَ تا کاکلُ کړم
کُته په خلهٔ به درته سنبُل کړم
ستا په ثنا به هريو بلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

دَ ژوند په سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې سترګو کښې اوښکې ډنډ دي
که وخت ایسار کړم که بخت بېدار کړم
نه مومم ښاده دې له بس شنډ دي

ځو مره چې وسوم زړه ئې لا یخ شي
زما په آه ئې ځکه اَخ اَخ شي
په ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څۀ پۀ سُرور یم څۀ پۀ سُرُود یم
نۀ پۀ خپل سُوداو نۀ پۀ بهبُود یم
خلک دَ نښت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نښت او نابُود یم

پۀ ژړا زاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

کۀ نۀ څۀ پلوري او نۀ څۀ پېري
بیا هم لګیا یې ګوتې دې شمېري
یو ذره غم وي پۀ ځان ئې غر کړې
واړه ښادۍ کړې دَ تا نه هېرې

پۀ توره شپه کښې دَ آسمان ستوري
پۀ سپین جبین دې سور ټیک ته ګوري
نرۍ خُوَله دې پۀ بارخو ښوري
ځکه خو پرخه پۀ لاله وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وُړے تش سود او زيان دے
دود و دستور څۀ خپلوي ، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش په ژبان دے

لړ رابهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

غـــرِ دَ جرس دے وخت دَ پاڅُون دے
دغه څوَځَښت خو دلوى ژوندُون دے
مُرغ او مُـــلا هم کــړے آذان دے
دَ مرګ پۀ خوب لا اودۀ پښتـــون دے

دا چې بـــې نيـــازه لۀ زۀ او تۀ يْم
پۀ زۀ کښې تۀئې او تـۀ کښې زۀ يـْم
داســـې زما چې ځېګــر او زړۀ ئې
څکــه دا ســـتا پۀ لب و لبمــۀ يْم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

بيا نوبهار چې پۀ باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و اياغ وي
قاضي کۀ ايښے پۀ کرښه سر خپل
شيخ به تسليم وي جوړ به فراغ وي

رڼا دې بيرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کږه پۀ سر کا
رنګ او نور داسې سره پېوند شه
دَ سيالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

حُجره ، جماعت دے کنډر ، که کور دے
لمبه لوګے شو بل پرېنه اور دے
روڼې دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حيات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست يُو زهٔ او يار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پهٔ غاړه
لهٔ هسکه ستورې پټ پټ راګوري
دَ غرِ پهٔ سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

دَ بد مرغيّــــــو هــــريــو شبخُون ته
چې يــو لښكر شــي ګران دي پُښتـــون ته
دَ وروروپـهٔ لاس كښـي دَ وروركرېـــوان دے
څنګــه بـه سم شـي دَ زيست سمــــون ته

دا ګــړ زدَ تنــدر نۀ دَ آســـمـــان دے
خپلــه سبـــزلے مونږ خپل آشيان دے
ذره ګـــرم نۀ دے كاتب دَ بــــــرخې
دَ ځـــان دُښمن مو پۀ خپله ځــان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

چې کله غوړ يې، دنيا راز غلي
خو چې لړ سپور شي ټول ګنه تللي
دغه دنيا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکيه کړا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړي
په قرقره به تر کومه وياړي
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

ګورې کرکنې، غوارې ممانې
خو ښندوې تهٔ، اوچې بکيانې
لا دا منم چې، پهٔ لاس به درشي
اربړې تُرشې، څو اوچې پانې

پردي مالونه، پهٔ ښته نغارې
لوې لوې ملکونه، پهٔ واک کښې غوارې
حرص څهٔ دو مره، ړوند او بې حِس کړې
خپله پهٔ ځان اوس، ښبوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

در يمه برخه

لنډې نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

پهٔ نوم چمن کښې پاته، څانګ نهٔ لري
دغه تنکی، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نهٔ وي
لکه وړه یو څوک یتیمه جینۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وریځ راؤچلیږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
لهٔ زوره ؤپړقیږي، ؤډزیږي

وایه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې یتیمه
پهٔ دغه وخت دَ چا سینې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرات

راته ؤکړه يو نظر
سر تر پايه سراسر
لکه زۀ يم لوغَړن
بل به نۀ وي يو بشر

نۀ اختيار لرم دَ دم
نۀ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهِش
ستا پۀ رحم او کَرم

دا بندي يم کۀ ازاد
دغه داد دے کۀ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راڼې کې
بيا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! يو آه مې لۀ خلې ؤخوت
پۀ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ويرې
بوره ښه دله زلزله شوه

خو! دې وينې بيا پۀ دَو کړم
پۀ اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان پۀ خوب اوده وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وینم

بـــل یو هیڅ پۀ نظر نشـــــته
پۀ کوڅه او پۀ بـــــــازار
یــو مرګے دے چې ئې وینـــم
ســـــینه چاک کړئي اوار

یو زندان دے، بـــل مقـتل دے
کـــۀ دا کلـے دے کـــۀ ښـــار
هم حـــــجره هم پۀ جمات کښې
جـــور یـــو درز دے دندو کــــار

نۀ اختر شــــــته نۀ شو قـــــدر
نۀ مېلې شـــــــته، نۀ څوک یار
در پۀ در خاورې پۀ ســـر بــــه
څـۀ ژونـــدون وي څـــۀ روزګـــار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجيبه! اے شهيده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداري درنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نۀ ډيوه شته چې کړم بله
نۀ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت درته ټول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجيبه! اے شهيده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ ستړکې کړمه پټې
او زۀ نۀ ګورم يو لور ته
يا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر يو شور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بيا هم هوش پسې چپه شي

خو! دَ روح سره به څۀ کړم
هغه لار او چار رانبايه
کنه! دلته اوس بې وس يې
دَ درد کريکه مې بيا ستايه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَور

هغه ستر کې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څو اخلي ازارونه
دعاګانې وريسې دي

مونږه خوار لهٔ درداو مينې
هر ارمان مو وينې وينې
بې وسي مو اتبار وو ړے
دَ هرچا دي ستر کې سپينې

دا دنيا ده، دا ئې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پۀ شعور بـانـدې بـینا شــه
دَ دســتور ښخه آګـا شــه
ننګ او پت خپلـه ښېـوه کـا
او الفت هم ســرو پا شــه
پـۀ مېړانــه او غیـرت کښـې
تۀ دې یاد لکه پخوا شـــه
آزادي کـــۀ خپلو اکـــي ده
تۀ پۀ دواړه ســرفدا شــه
ښـۀ هنـر دے او کـۀ علم
پکښې لاړ ترانتها شــه
کـۀ خـرد دے، کـۀ جنـون دے
پۀ خپل ځای پکښې یکتا شــه
ځان خبــــر لۀ خپل پرون کا
او بـــیا زده دې لۀ سبـا شـه
مفکر شـــه، مصور شــه
هم عمل او هم ســودا شــه

هم الوت شـــه، هم رفعت شــه
تۀ هما او تۀ ســما شــه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لویه ورشو دَ پښتنو که بې بهاره نهٔ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نهٔ وے

منګې ټیکرې، کړونج ټوټې، جونه تارتاره نهٔ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نهٔ وے

لکه ماشوم به کټورو پسې لاس نهٔ جګوم
خو سېل دَ ژاړو دې آسمان کښې بې قطاره نهٔ وے

زما دَ زړهٔ کالهٔ ته ګوټ داسې ممکن خو نهٔ وو
کهٔ ستا نظر سره زما دَ ستر ګو لاره نهٔ وے

چا به زما نه دَ لالا ګلو نه څنګه رېبل
داسې کهٔ زهٔ پهٔ خپله خاوره بې اختیاره نهٔ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کهٔ دَ بلا پهٔ کوڅه لاره نهٔ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پهٔ تحویل دَ توره شپه خنګه خطا ځم
پهٔ دستور دَ دې وطن څومره وړیا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحریر ته وایئ
پهٔ دا لاره به وجود ته دَ بقا ځم

دَ اجل کومے همواز دَ ژوند پهٔ لار وي
زهٔ خود سر دَ زمانې پرې خامخا ځم

ما دَ ګلو غنچه ؤلیده کاکل کښې
اوس دَ خیال پهٔ یو جوته تر ثریا ځم

څو پهٔ ما دَ یار دَ سپورې وږم لګي
پسې زهٔ به دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلي نغارچي وته ناري کړئ
نن دَ یار دَ زړهٔ کالهٔ وَته افشا ځم

مګر جنګ دَ هغه سترګو سهل نهٔ دے
څو پهٔ داسې سره دَ کردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ماتــه ئــې وعــده نښــه ده
نوې بـــــــــهانه نښه ده
خدايــه! مازیګــر تــه خَبــر!
داســـې تماشـــه نښه ده
هســـې جرس غږ پســـې
تللې قـــــاافله نښه ده
ســـتا همنوايي ســـره
دلتــه يــو ټپــه نښــه ده
ياد شــو لکه بــل مشـــال
ډاډ اوس بـــدرګه نښه ده
اوس راځه! خوبـــونو کښې
خلکـــو نـــه پـــرده نښــه ده
ياره ! وضع، قــــطع دې
ښکلـــې پښتنـــه نښـــه ده

رِنـــد دې مَېکــدې تــه ځـــې
مونږ لره حـــــجره نښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ړماوې سترګې بلا ړمې کا
خُون آشنامې لا ړمَې کا

هر ارمان نه مې سَر پړې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کسُو چې برعکس کړې
نورې ماتې آئینې کا

ښۆلۀ به نۀ غوارم خو راشه
لرې بند دَ خلکو ښۆلې کا

مُقدم پت او اُلفت دي
نورې وروستو تقاضې کا

شیرین یار دې ښې ستایې
بلا ګانې وریسې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړهٔ له چې څهٔ راځي

ماته دې يادونه زور ګيري ښايي
کور ته مې دَ زړهٔ په دبوالهٔ راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلهٔ راځي

تا به دَ نظر غېږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لهٔ ليمهٔ راځي

پام کوره! لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لوېږې
توی اوښکه ليمهٔ وته بيا نهٔ راځي

سترګو دې په رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس به عيادت له خلک ښهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ خاطـر د اغيارانـو اخګـر پرېـوت
چې پـهٔ مـا د يـار د مينـې نظـر پرېـوت

کمتـري او عـاجزي مې هـومره زور کښـې
د انـا او د غـرور هغـه غـر پرېـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتيانو شــــــــرر پرېوت

نور بـه څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـيان کړم
پهٔ سـجده ورته سُنبـــل او نښتر پرېوت

نازک خيال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقير غوندې تور خال ته پهٔ در پرېوت

شـوخ نظر راڅخه ؤنغړد ډکو سـترګو
کهٔ ما نبام سيند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زهٔ لا کله ســــــــتا لهٔ غمه فريادي ووم
خو دَ دهر هر الم مې پهٔ ســـــــر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ما ته دې ياد ونه زور ګيرې ښايي
کور ته مې دَ زړه په دېواله راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غله راځي

تا به دَ نظر غبرګه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس څرته له ليمه راځي

پام کوره! له سترګو مې ؤنه لوېږي
توی اوښکه ليمۀ وته بيا نۀ راځي

سترګو دې په رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس به عيادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تــــهٔ کــــهٔ رنهــــا پیژنــــې
بــــیا بــــه سبــــا پیژنې

ســــترګو کښې غلا پیژنې
دومره حــــــــــیا پیژنې

لاړ کــــهٔ غیریــــت لــــهٔ تــــا
بــــیا خو بــــه ما پیژنې

زهٔ دې لکه ســــپوږے شــــوم
تهٔ بــــــــــه مې لا پیژنې

ننــــګ او پــــت دې کلــــه زده
جــــورو جفــــا پیژنــــې

دا دَ زړهٔ پرهر کســــــــــه
خپلــــه ادا پیژنــــــې؟

تول دې لهٔ هرخوا بــــــد خوا
لــــږ کــــهٔ همخــــوا پیژنــــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ستر ګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دي پهلوانې دي

یا دَ بنجارې لهٔ خوارۍ مات دے زړهٔ
یا دَ کلي جونه ځان آسانې دي

نهٔ هغه نسیم شته، نهٔ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي

قدر به دَ اوښکو څهٔ درزباد کړمه
دلته کښې چې وینې هم ارزانې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
ټولې آئینې ورته حېرانې دي

زور د تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آسانې دي

ستا دَ نظر وړانګې ستا ترځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بیرته مې دَ ستر ګو چینې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ ترې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دې کۀ نایاب دے
څاڅکے او ښکۀ ئې حساب دے

پۀ غانټول او پۀ زَړېدې مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

ځار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خولې خولې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هیر کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هر خواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستا یه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـۀ آب دَ مينې مې وينځلے دے زړۀ
لۀ هر يو خيري مې ســـاتلے دے زړۀ

هر څو مره ګران او کۀ ښاغلے دے زړۀ
پۀ يوه خلۀ مې ســتا منلے دے زړۀ

نن ئې دَ سترګو پۀ رموز کښې ؤوې
ســـتا ؤلې دومره غلے غلے دے زړۀ

خلۀ يو ګيلې له جوړؤلے نۀ شـــې
څنګه لۀ خلکو دې اوښکلے دے زړۀ

څو وو پۀ څوکو دَ بـانو چُور شـوے
پـۀ تـار دَ زلفـو مـې ګنډلـے دے زړۀ

تيارۀ ئې خوب لـه دَ مړوند غوښتلـه
خو شـــيرين ياره! ما غندلے دے زړۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ایله چې خلې له مې راتله ماته شـــوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې اوښکه یشـــېدلې نۀ ده
چې ستا پۀ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئینه ماته شـــوه

دا مړاوې سترګې او باریکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشـــه ماته شـــوه

سپوږمۍ پوره دَ نیمې شپې پۀ بلې
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شـــوه

دَ ګُمان قـېد نه خلاصه شـوې وعده
دَ یقـین کور ته چې تله ماته شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

يوه لمحــــــه دَ زندګۍ چې مهربــــــانه نۀ ده
دَ بـــخت کاتب ســـره زمونږه خو څۀ ورانه نۀ ده

دَ ښار او کلي لوی واړۀ ټول غم شـــريک دي زما
دَ درد قـــيصه مې بـــې بـــنا ، بـــې خان و مانه نۀ ده

تيارو خو څکه ســـاه ډوبـــې وَته دوام بــــخښلے
هغه لېلا چرته يو شـــــپه کاکل افشــــــانه نۀ ده

ستا پۀ سودا کښې دومره ورک چې اوس پۀ هېڅ هم نۀ يم
شـــــپه خو دَ غنو پۀ چاپه ګنې آســـــانه نۀ ده

چرې به ستا پۀ بې لوظۍ تا ته راؤسپړي خلۀ
پښتنه اوښکه ده څۀ دومره بـــې زبـــانه نۀ ده

دغه ئې ډېره دليري ، کۀ بُـــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــــتل پۀ خطا هډو پښېمانه نۀ ده

زما دَ واړه زندګۍ دَ صبح و شام پۀ بدل
دَ مازيګر دَ يو ديدن ســـــودا څۀ ګرانه نۀ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بلا سوخت کۀ دَ احوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا ستا دَ بېلتانۀ خورم

هست او نیست دي را ته هېڅ دَ دیدن شوق کښي
خدای ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم

خو پۀ "را" مي ژبه نۀ اوړي قند لبه!
پۀ دوا کښي کۀ څو ژبه دَ کارغۀ خورم

تپ دَ نمر درباندې هم زغملے نۀ شم
خو بس دا چې غریبي ده، لږ سارړۀ خورم

چې دا ستا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشي پۀ ټټر واړه هم زۀ خورم

دَ آسمان دا تندرونه؛ ورشي، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شُومې نۀ خورم

ستا پۀ غم کښي هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قطع باندې شهد ډېر خوارۀ خورم

دا چې کلک لکه سندان یم، سبب دا دے
لۀ فلکه ګزارونه بنۀ پاخۀ خورم

خدای ئې مالره کشته کا. بلا څۀ ده؟
ستا دَ لاسه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دلیل مي دا دے چې پښتون یم
قسمونه دَ باور به درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱) **افغان ګلونه** چاپ ۲۰۰۴

(۲) **اوښکې مشالونه** چاپ ۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱) **چاربېته** (تحقیقي مقاله)

(۲) **شیرین بیان** (دَ شعر په وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخلیق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے۔
اوښکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب په جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخلیق شوے ادب دے۔
دَ رنګونو پیوندونه (هم دا کتاب)، **شیرین بیان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور په زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوي دي۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت پهٔ دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پښتني جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوړه نهٔ شي

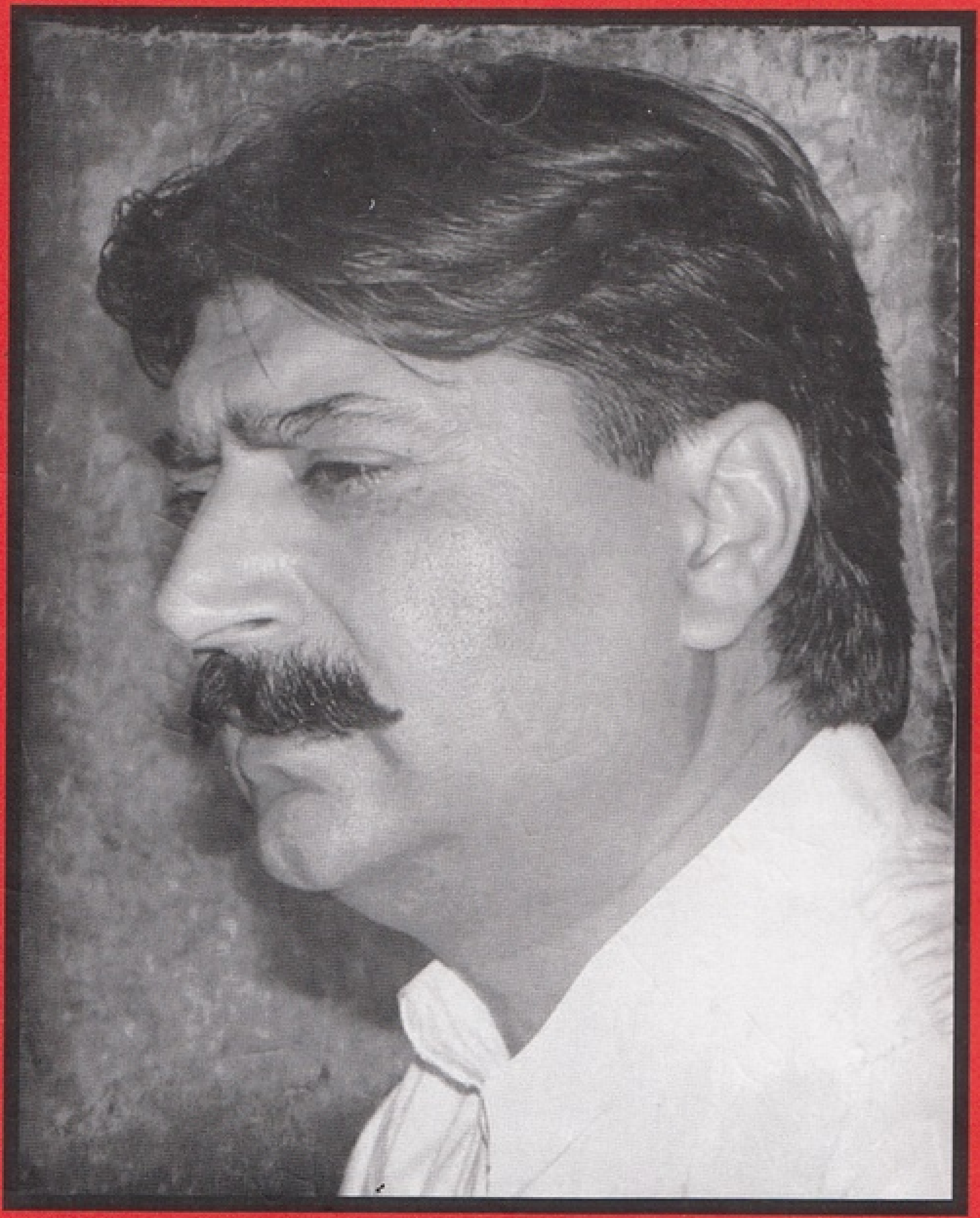

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
ګله نرګس، ګله لاله ښکلوُم
ذوق دَ جنون مقام ته وُرسیدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library